

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2026. gada 9. jūnijā

Senāts šādā sastāvā: senatori Māris Leja, Aija Branta, Aivars Uminskis,

ie pazinies ar apsūdzētā /Persona A/ kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas 2025.gada 17. decembra lēmumu, atzīst, ka ir pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Apsūdzētais kasācijas sūdzībā lūdz atcelt apelācijas instances tiesas lēmumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Pamatojot kasācijas sūdzībā izteikto lūgumu, apsūdzētais norādījis, ka apelācijas instances tiesa ir nepamatoti atstājusi negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu, ar kuru viņš atzīts par vainīgu un sodīts Krimināllikuma 170. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā, proti, par izvairīšanos no tiesas nolēmuma pildīšanas laika periodā no 2021. gada 29.jūnija līdz 2023. gada 25. aprīlim, ar kuru viņam uzlikts pienākums apgādāt savus bērnus un dot tiem uzturu.

Tiesa nav pamatojusi secinājumu par apsūdzētā /Persona A/ nodomu izvairīties no pienākuma uzturēt bērnus. Tas vien, ka tiesa nav konstatējusi Uzturlīdzekļu garantiju fonda likumā noteiktos izņēmuma gadījumus, kas attaisno tiesas nolēmuma nepildīšanu, nav pietiekams pamats secinājumam, ka apsūdzētais tīši izvairījies no pienākuma apgādāt savus bērnus un dot tiem uzturu.

Tiesa nav pamatojusi, kādu apsvērumu dēļ tā noraidījusi liecinieka /Persona B/ liecības par to, ka apsūdzētais strādājis SIA „Nosaukums A” bez atlīdzības, jo bija vienošanās par atlīdzību procentos no pirmās peļņas, taču projekts Covid-19 pandēmijas dēļ netika īstenots un peļņa netika gūta.

Tiesa nepamatoti secinājusi, ka par nodomu izvairīties no pienākuma pildīšanas liecina arī tas, ka attiecīgajā periodā apsūdzētais nebija reģistrējies Nodarbinātības valsts aģentūrā kā bezdarbnieks vai darba meklētājs. Tiesa nav ņēmusi vērā apsūdzētā liecības, ka viņš vērsies aģentūrā, taču bezdarbnieka statusa reģistrācija viņam atteikta. Tiesa nav izvērtējusi arī to, vai reģistrēšanās Nodarbinātības valsts aģentūrā reāli būtu uzlabojusi apsūdzētā iespējas atrast darbu un veikt uzturlīdzekļu maksājumus.

Tiesa secinājumu par apsūdzētā slēptajiem ienākumiem un izvairīšanos no pienākuma pildīšanas pamatojusi ar to, ka apsūdzētais lietoja automašīnu un nodrošināja savas pamatvajadzības, neizvērtējot: 1) to, ka transportlīdzeklis pieder apsūdzētā mātei un viņa sedz tā uzturēšanas izdevumus; 2) apsūdzētā liecības par apģērba un pārtikas nodrošināšanas avotiem.

Tiesa nepamatoti apšaubījusi speciālistu vērtējumu par apsūdzētā mātes veselības stāvokli, atzīstot, ka nav pierādīta viņas darbnespēja, kas ierobežo viņas iespēju ikdienā patstāvīgi nodrošināt savu uzturēšanu un aprūpi. Šim apstāklim ir būtiska nozīme lietā, jo nepieciešamība nodrošināt mātes aprūpi tieši ietekmēja apsūdzētā iespējas meklēt darbu. Tāpat tiesa nepamatoti norādījusi uz pierādījumu trūkumu par mātes pensijas apmēru.

Tiesa nepamatoti noraidījusi lūgumu pievienot lietas materiāliem ziņas par apsūdzētā iepriekšējiem amatiem un darba pieredzi pirms apsūdzībā norādītā laika perioda, kā arī par viņa veiktajiem maksājumiem pēc šī perioda. Šiem pierādījumiem ir nozīme lietā, jo tie sniedz priekšstatu par apsūdzētā: 1) ienākumu avotiem; 2) prasmēm un iepriekš ieņemtajiem amatiem; 3) pieteikšanos arī uz ievērojami zemākas kvalifikācijas amatiem; 4) darba meklējumiem un piedāvātajām vakancēm; 5) maksājumiem uzturlīdzekļu parāda segšanai pēc apsūdzībā norādītā laika perioda, ciktāl tas bija iespējams.

Tādējādi tiesa ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 19. panta trešās daļas pārkāpumu, jo saprātīgās šaubas nav vērtējusi par labu apsūdzētajam.

Turklāt tiesa, nosakot soda veidu un mēru, nepamatoti par atbildību mīkstinošu apstākli nav atzinusi to, ka apsūdzībā norādītajā laika periodā apsūdzētais daļēji bija veicis uzturlīdzekļu maksājumus.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.¹ panta pirmo daļu tiesa atsakās ierosināt kasācijas tiesvedību, ja kasācijas sūdzība vai protests neatbilst šā likuma 569., 571., 572. pantā un 573. panta pirmajā daļā minētajām prasībām.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmajai daļai pārsūdzēšana kasācijas kārtībā ir rakstveida kasācijas protesta vai sūdzības iesniegšana Augstākajā tiesā par tāda apelācijas instances tiesas nolēmuma tiesiskumu, kurš vēl nav stājies spēkā, nolūkā panākt tā atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā vai arī tā grozīšanu juridisku iemeslu dēļ. Saskaņā ar šī panta trešo daļu kasācijas instances tiesa pierādījumus lietā no jauna neizvērtē.

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka apsūdzētā vainīgums Krimināllikuma 170. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā ir pilnībā pierādīts ar pirmās instances tiesas vispusīgi pārbaudītiem un novērtētiem pierādījumiem to kopumā un savstarpējā saistībā. Ievērojot minēto, apelācijas instances tiesa, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 564. panta sesto daļu, atzinusi par iespējamu detalizēti neatkārtot pirmās instances tiesas spriedumā minētos pierādījumus un atzinumus.

Apelācijas instances tiesa papildus norādījusi, ka apsūdzētā minētie apstākļi, tajā skaitā finanšu līdzekļu trūkums, nespēja atrast savām vēlmēm atbilstošu darbu un algas nesaņemšana uzņēmumā, neizslēdz noziedzīga nodarījuma sastāva esību, jo tie neliecina, ka apsūdzētais būtu veicis visus saprātīgi iespējamus pasākumus, lai gūtu ienākumus un pildītu ar spriedumu uzlikto pienākumu.

Šādu secinājumu tiesa pamatojusi ar vairākiem savstarpēji saistītiem apstākļiem. Proti, tiesa izvērtējusi: 1) Uzņēmumu reģistra ziņas par to, ka /Persona A/ apsūdzībā norādītajā laikposmā bija SIA „Nosaukums A” valdes loceklis; 2) Nodarbinātības valsts aģentūras sniegto informāciju, ka šajā laikposmā viņš nebija reģistrēts bezdarbnieku uzskaites informācijas sistēmā un nebija ieguvis bezdarbnieka vai darba meklētāja statusu; 3) apstākli, ka bezdarbnieka statusā viņš reģistrējās tikai pēc tam, kad viņš atzīts par aizdomās turēto šajā kriminālprocesā.

Tiesa konstatējusi, ka lietā nav rakstveida pierādījumu, kas apstiprinātu apsūdzētā apgalvojumu, ka SIA „Nosaukums A” bija projekti un noruna maksāt viņam atlīdzību vienīgi no pirmās peļņas. Vienlaikus tiesa ņēmusi vērā, ka apsūdzētais ilgstoši neguva oficiālus ienākumus ne tikai uzņēmumā, kurā strādāja apsūdzībā norādītajā laikposmā, bet arī iepriekšējā uzņēmumā. Tajā pašā laikā apsūdzētais spēja nodrošināt savas pamatvajadzības (apģērbu un ēdienu) un lietoja automašīnu. Šos apstākļus tiesa novērtējusi kā apzinātu reālo ienākumu slēpšanu, lai izvairītos no pienākuma pildīšanas.

Tiesa izvērtējusi arī apsūdzētā liecības par darba meklējumiem un atzinusi, ka pieteikšanās amatiem, kuru prasībām viņš neatbilda, liecina par formāliem darba meklējumiem, nevis patiesu vēlmi gūt legālus ienākumus. Tāpat tiesa nav atzinusi par ticamām apsūdzētā liecības, ka viņu un viņa sievu uzturēja māte no pensijas un ka viņš nevarēja atrast piemērotu darbu tuvāk mātes dzīvesvietai, lai sniegtu viņai palīdzību.

Turklāt tiesa nav konstatējusi nevienu Uzturlīdzekļu garantiju fonda likuma 19. pantā minēto apstākli, kas attaisnotu pienākuma nepildīšanu, un uz tādiem nav norādījis arī pats apsūdzētais.

Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus kopumā, Senāts konstatē, ka pretēji kasācijas sūdzībā norādītajam tiesa apsūdzētā vainīgumu nav pamatojusi vienīgi ar minētajā likumā paredzēto apstākļu nekonstatēšanu.

Pierādījumu pietiekamības kritērijs ir saprātīgu šaubu esība vai neesība par apsūdzētā vainīgumu, kura izvērtēšana ir tās tiesas kompetencē, kas izskata lietu pēc būtības (*Senāta 2019. gada 27. decembra lēmuma lietā Nr. SKK-433/2019, [ECLI:LV:AT:2019:1227.11089238414.8.L](#), 9. punkts, 2024. gada 7. jūnija lēmuma lietā Nr. SKK-56/2024, [ECLI:LV:AT:2024:0607.11518003918.4.L](#), 8. punkts*).

Kasācijas instances tiesas kompetencē nav, pārbaudot pierādījumus, pārliecināties, ka izslēgta jebkura iespējamība, ka pierādījumu pārbaudes rezultātā varētu izdarīt kasatoram labvēlīgāku secinājumu. Tā būtu atkārtota pierādījumu novērtēšana pēc būtības, ko veic pirmās un apelācijas instances tiesa (*Senāta 2021. gada 5. novembra sprieduma lietā Nr. SKA-698/2021, [ECLI:LV:AT:2021:1105.A420278019.11.S](#), 6. punkts*).

Savukārt apsūdzēto personu vai viņu aizstāvju pieteikto lūgumu motivēta noraidīšana lietas iztiesāšanas laikā nav vērtējama kā apsūdzētā tiesību ierobežošana (*Senāta 2011. gada 28.marta lēmums lietā Nr. [SKK-163/2011, 11810021908](#)*).

Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka kasācijas sūdzības argumenti šajā daļā ir pamatoti ar apsūdzētā subjektīvo viedokli par lietā esošo pierādījumu vērtējumu, faktiski pauž sūdzības iesniedzēja neapmierinātību ar tiem secinājumiem, kādus izdarījusi apelācijas instances tiesa, izvērtējot lietā esošos pierādījumus, un ir vērsti uz to, lai panāktu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanu nevis juridisku, bet faktisku iemeslu dēļ, kas ir pretrunā ar Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmo daļu.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 572. pantam kasācijas sūdzībā un protestā jāiekļauj tajā izteikto prasību pamatojums ar norādi uz Krimināllikuma pārkāpumu vai Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu. Tas nozīmē, ka kasācijas sūdzībā jānorāda ne vien tiesību norma, kas piemērota nepareizi, bet arī jāpamato, kā tās nepareiza piemērošana izpaudusies konkrētajā lietā un novedusi pie nelikumīga vai netaisnīga nolēmuma.

Senāts atzīst, ka kasācijas sūdzībā izteiktais apgalvojums par to, ka tiesa nepamatoti nav atzinusi par apsūdzētā atbildību mīkstinošu apstākli uzturlīdzekļu maksājumu daļēju veikšanu, neatbilst Kriminālprocesa likuma 572. panta prasībām.

Tiesai, nosakot sodu, jāvērtē būtiskākie soda individualizāciju ietekmējošie apstākļi.

Tiesa apsūdzētā darbībās nav konstatējusi atbildību mīkstinošu apstākļu esību, savukārt apsūdzētais kasācijas sūdzībā nav norādījis samaksāto uzturlīdzekļu apmēru. Nenorādot šo apmēru, apsūdzētais nav pamatojis, kādēļ šis apstāklis būtu atzīstams par tik nozīmīgu, lai tā neizvērtēšana varētu ietekmēt viņam noteiktā soda veidu vai mēru.

Minētais ir pamats atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.¹ panta pirmo daļu.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 573. panta trešo un piekto daļu, 573.¹ panta pirmo daļu, Senāts

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Lēmums nav pārsūdzams.

M. Leja A. Branta A. Uminskis